

BM Güvenlik Konseyi Listeleri ve İç Hukukta Terör Örgütünün Tespiti

Listen des UN-Sicherheitsrates und Bestimmung einer terroristischen Organisation im nationalen Recht

Prof. Dr. Güçlü Akyürek*

ÖZ

Terörle mücadele kapsamında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, gerçek kişi ve kurumları listeleyerek yaptırımlar uygulanmasına karar vermekte, üye devletler de bunu uygulamakla yükümlü kılınmaktadır. Öte yandan bir üye devlette, Türkiye'de, yargı yerlerinin bir örgütün terör örgütü olup olmadığını belirlerken söz konusu listeleri nasıl değerlendirmeleri gerektiği tartışılmalıdır. Bu çalışmada öncelikle listelerin hukuksal altyapısı ve gelişimi, sonrasında da temel ceza yargılaması ilkeleri ve Yargıtay kararları ışığında, bir terör örgütünün varlığı belirlenirken, adı geçen listelerin ispat gücü ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, akıllı yaptırımlar, terör örgütü, ispat kuralları, ceza davasında delil.

* MEF Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, (akyurekg@mef.edu.tr). ORCID: 0000-0002-5835-793X.

Lists of The Un Security Council and Determination of a Terrorist Organization in Domestic Law

ABSTRACT

In the fight against terrorism, the United Nations Security Council imposes sanctions on natural persons and entities by listing them, and member-states are bound by these decisions. However, in member-states, there must be clarity on how judicial authorities evaluate these entities when determining if they are terrorist organizations. This study examines the legal background and development of these lists, and their probative force in the light of the rules of evidence in criminal procedural law, as well as the case-law of the Turkish Court of Appeal in the process of determining a terrorist organization.

Keywords: *The United Nations Security Council, smart sanctions, terror organisation, rules of evidence, evidence in criminal case.*

GİRİŞ

Terör sözcüğünün kökeni Latince olup, “çok büyük korku, endişe” anlamına gelmektedir. Bu haliyle birçok dile yerleşmiştir¹. Günümüzde ise daha çok siyasi amaçlı şiddet olarak kabul edilmektedir². Böylece terör örgütlerinin genel amacının şiddet yoluyla siyasi hedeflerine ulaşmak olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Zaten söz konusu amaç da asıl hedefleri gelir elde etmek olan suç örgütleriyle terör örgütleri arasındaki farkı ortaya koymaktadır³.

¹ Faruk Turinay, “Ceza Hukukunda Terör Örgütü Kavramı”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S:116, 2016, s.40.

² Ayşe Dicle Ergin, Terörizmin Finansmanının Önlenmesinde Malvarlıklarının Dondurulması, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2019, s. 49.

³ Yeşim Yılmaz, “Terörizmin Finansmanı Suçu”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C:17, S:3, 2020, ss.186.

Bununla birlikte kendi iç hukuklarında terör, terör suçu, terör örgütü gibi kavramları kolaylıkla tanımlayıp belirleyebilen devletler⁴, uluslararası düzeyde bunu başaramamaktadır. Örneğin birkaç on yılda yüzün üstünde terör tanımının yapıldığı bilgisi de bunun en açık delillerinden biridir⁵.

Ancak söz konusu tanımlarda en çok ön plana çıkan kavramların “siyaset” ile “cebir, şiddet, tehdit ve korku” olması⁶ da terör ve terör örgütlerini, uluslararası düzeydeki en önemli ve hatta can yakıcı konulardan biri yapmaktadır. Konunun siyasi boyutu, aslında değinilen “tanımlayamama” sorununun en başat nedenlerinden biridir ve bu çalışmada da ilgili tartışmalara yer yer değinilecektir. Ancak genel anlamda bu çalışmanın dışında kalmaktadır.

Uluslararası alanda resmi, genel bir tanım olmasa da şiddet, korku unsurları nedeniyle terör eylemleri ve terör örgütlerine karşı, genel bir söylemle, *terörizm*⁷ karşı başta Birleşmiş Milletler olmak üzere uluslararası örgütler tarafından, devletlerin uluslararası yükümlülükleri ve işbirliği çerçevesinde çeşitli önlemler alınmaya çalışılmakta, bunun da kaçınılmaz olarak ilgili devletlerin iç hukuklarında yansımaları ve sonuçları olmaktadır.

Bu çalışmada da adı geçen önlemlerden, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) tarafından oluşturulan listeler ve bunun

⁴ İç hukuktaki yasal tanımların yasallık ve belirlilik ilkelerine ne kadar uyduğu hemen her zaman tartışılmalıdır. Örneğin Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2007 yılındaki bir kararında 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunundaki terör tanımının (m.1) “*yeterince ayrıntılı*” olduğunu söyleme gereği duymuştur bkz. YCGK E.2006/8-245 K.2007/13 T.30.01.2007 in Turinay, s. 45. Ancak söz konusu tartışma bu çalışmanın dışında kaldığından yalnızca değinmekle yetinilmektedir.

⁵ Halis Ayhan, “Terör Kavramı, Güvenlik Konseyi ve Genel Kurul Özelinde Birleşmiş Milletler’in 2001 Sonrası Terör Yaklaşımı”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, Y:11, S:21, 2015, s.119.

⁶ Ayhan, s. 121-122.

⁷ “Terörizm” kavramı da teknik olarak “terör eylemlerinin savunulması, aktarılması ve hatta geliştiren akım” olarak tanımlanabilmektedir bkz. Ergin, s. 50.

Türkiye'deki terör örgütlerine ilişkin yargılamalara hukuksal etkisi ele alınmaktadır. Öncelikle BMGK listelerinin ne olduğu ve nasıl oluşturduğu açıklanacak (I), daha sonra Ceza Yargılaması Hukukundaki genel ispat kuralları çerçevesinde uygulamadaki durum ele alınacak (II) ve bu bilgiler ışığında bir değerlendirme yapılacaktır (III).

I. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GÜVENLİK KONSEYİ LİSTELERİ

Konunun ispat kurallarıyla birlikte iki ana parçasından birini oluşturan BMGK listeleri, aynı zamanda çalışmadaki tartışmanın da nedenini oluşturmaktadır. Bu bağlamda öncelikle BMGK sistemi açıklanacak (A), sonrasında da adı geçen listelerin ortaya çıkışı ve bugünkü durumu kısaca ortaya konacaktır (B).

A. Genel Olarak Birleşmiş Milletler ve Güvenlik Konseyi Sistemi

1939-1945 yılları arasında onlarca ülkenin katıldığı, çoğu sivil olmak üzere elli milyondan fazla insanın yaşamını kaybettiği ve dünya çapında bir yıkıma yol açan II. Dünya Savaşının yarattığı travmanın ertesinde, 24 Ekim 1945'te Birleşmiş Milletler (BM) örgütü kurulmuştur. Örgütün yapısı ve işleyişi "*anayasası*"⁸ olarak adlandırılan BM Şartı (*United Nations Charter*) tarafından açıklanmıştır.

Örgütün temel organlarından olan Güvenlik Konseyi, beşi daimî (Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Çin Halk Cumhuriyeti, Fransa ve Rusya Federasyonu) ve onu düzenli olarak değişen geçici üyeler olmak üzere on beş üyeden oluşur (m.23). Temel görevi de II. Dünya Savaşı sırasında yaşananlardan alınan dersler çerçevesinde "*uluslararası barış ve güvenliğin sağlanmasıdır*" (m.24). Aldığı kararlar, kural olarak, üye ülkeler açısından bağlayıcıdır (m.25).

Bu kapsamda çalışmanın konusuyla bağlantılı olarak BM Şartının 7. Bölümünde yer alan yetkiler ön plana çıkmaktadır. "*Barışın Tehdit Edilmesi, Bozulması ve Saldırı Eylemlerine İlişkin Önlemler*" başlıklı bölüm, Güvenlik Konseyine öncelikle böylesi bir durumun varlığını tespit etme, daha sonra da buna ilişkin tavsiye kararları alma ve önlemleri belirleme yetkisi tanımaktadır (m.39). BMGK, silahlı kuvvet

⁸ Ergin, s. 80.

kullanımı içermeyen önlemlere (yaptırımlar) başvurabileceği gibi (m.41), bunun “yetersiz” olması durumunda silahlı kuvvet kullanımına⁹ da karar verebilmektedir (m.42).

Tarihsel süreçte BMGK, konumuzla bağlantılı olan 41. maddedeki yetkilerini son derece geniş kullanmaktan çekinmemiştir. Bir yandan “uluslararası” sözü tüm devletleri etkileyecek kadar geniş değil “birden fazla devleti etkileyen” anlamında kabul edilerek çok sayıda sorun yetki alanının içine alınmıştır¹⁰. Diğer yandan da “barışın tehdidi” kavramını da “müthiş bir yaratıcılıkla” sürekli genişleterek terör örgütleriyle bağlantılı olduğunu kabul ettiği kişi ve kurumlara yaptırımlar uygulamıştır¹¹.

Söz konusu önlemler 41. maddede:

- Ekonomik ilişkilerin kesilmesi,
- İletişim ve ulaşımın kesilmesi,
- Diplomatik ilişkilerin kesilmesi

olarak sayılmıştır. Sayılan önlemler kısmen veya tamamen uygulanabileceği gibi uygulamadan da anlaşıldığı üzere kesinlikle sınırlı sayıda değildir.

Öte yandan sayılan önlemler/yaptırımlar aslında temelde devletleri hedef alarak hazırlanmıştır¹². Ancak II. Dünya Savaşı sonrasında kurulan sistemde 1990’lı yıllara kadar, “Soğuk Savaş” nedeniyle çok etkin biçimde başvurulamamıştır. 1980’lerde “Apartheid”

⁹ Afganistan ve Bosna-Hersek gibi görece yakın tarihli örnekler verilebilir bkz. https://legal.un.org/repertory/art42/english/rep_supp10_vol3_art42.pdf (Erişim: 13.2.2025)

¹⁰ Ayhan, s. 135.

¹¹ Ergin, s. 88; Karagözoğlu Cem, “Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Bireye Yönelik Ekonomik Yaptırım Kararları ve İnsan Hakları İlişkisi”, *İstanbul University Public and Private Law Bulletin*, C.39, S:1, 2019, ss.220-221.

¹² Karagözoğlu, s. 222.

rejimiyle yönetilen Güney Afrika Cumhuriyeti'ne BMGK tarafından uygulanan yaptırımlar ender istisnalardandır¹³.

İlk başlarda askeri operasyonlara alternatif, barışçıl bir çözüm olarak görülen bu önlemler/yaptırımların özellikle 1990 yılında Irak'ın Kuveyt'i işgali nedeniyle uygulanması sırasındaki olumsuz etkileri birçok tartışmaya neden olmuştur. Başta UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu) ve WHO (Dünya Sağlık Örgütü) olmak üzere çok sayıda BM kuruluşu, yaptırımların siviller üzerindeki olumsuz etkilerini raporlamaya başlamışlardır¹⁴.

Böylece yaşanan tartışmalar sonucunda "akıllı yaptırımlar" ("smart sanctions") / "odaklı yaptırımlar" ("targeted sanctions") kavramları doğmuştur¹⁵. Artık BMGK, tüm halkıyla bir devleti cezalandırmak yerine bazı mallara ya da ilgili kişi ve kurumlara ilişkin kararlara yönelmeye başlamıştır¹⁶.

1990'lı yılların sonuna doğru akıllı/odaklı yaptırımlar, İsviçre tarafından başlatılan bir süreçle somutlaşmış ve ilk kez 1998 yılında Angola'daki bazı örgüt üyelerine yönelik seyahat yasakları ile ekonomik yaptırımlar olarak uygulanmıştır¹⁷.

Söz konusu ekonomik yaptırımlardan olan malvarlığının dondurulması önlemi ise özellikle 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra çok hızlı biçimde yaygınlaşmış, öncesinde barış ve güvenliği ihlal etmiş olan az sayıda kişi listelere girerken, artık terörizmi önleme amacı çerçevesinde herhangi bir suç kaydı olmasa da soyut şüphe altındaki kişiler eklenmiştir¹⁸.

¹³ Gordon Joy, "Smart Sanctions Revisited", *Ethics & International Affairs Journal*, 25, no:3, 2011, s.316.

¹⁴ Gordon, s. 315-316.

¹⁵ Tartışmaların ve sürecin ayrıntıları için bkz. Gordon s. 316 vd.

¹⁶ Karagözoğlu, s. 222; Ergin, s. 98-100.

¹⁷ UN Security Council Resolution 1173 (1998) bkz. Gordon, s.328; Ergin, s. 100-101.

¹⁸ Gordon, s. 328-329.

B. Listelerin Kısa Tarihçesi

Yukarıda kısaca değinilen süreç çerçevesinde 1999 yılında BMGK tarafından Afganistan'a ilişkin olarak alınan 1267 sayılı karar adeta bir milat olmuş, 2001 sonrası Amerika Birleşik Devletleri tarafından ekli listeye 200 yeni ismin eklettirilmesi yepyeni bir dönemi başlatmıştır¹⁹.

Getirilen sistem uyarınca kurulan bir Komite, devletler tarafından iletilen öneriler çerçevesinde yaptırım uygulanacak gerçek kişi ve tüzel kişi listelerini oluşturmakta, raporları incelemekte ve uygulamayı denetlemektedir²⁰. Devletin kararlara uymak konusunda herhangi bir takdir hakkı bulunmamaktadır²¹. Bununla birlikte devletler kararları nasıl yerine getireceklerini kendileri seçmektedir. Örneğin Danimarka, Finlandiya, İsveç, Kanada ve Norveç gibi ülkeler özel yasalar yapmışlardır²². Türkiye'de ise (TBMM tarafından onaylanarak) *"usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası antlaşmaların"* yasa hükmünde olması nedeniyle (Anayasa m.90/5), o zamanki anayasal sistem çerçevesinde, Bakanlar Kurulunun idari kararları devreye girmiştir²³.

Güvenlik Konseyinin aynı usul çerçevesindeki kararları devam etmiş, 1333 ve 1373 sayılı kararlar alınarak yaptırımların uygulama alanı da genişletilmiştir²⁴. Diğer yandan söz konusu listelere yönelik, haklı eleştiriler de giderek artmıştır. Öncelikle listeye girişlerdeki kaynakların belirsizliği ve şeffaf olmaması, fikir alışverişinin bulunmaması eleştirilmiştir²⁵. *"İsnat ya da yargılama olmaksızın"* oluşturulan listelerin, savunma hakkını, dolayısıyla da adil yargılanma hakkını ihlal ettiği,

¹⁹ Gordon, s. 328.

²⁰ UN Security Council Resolution 1267 (1999) Art. 6; Karagözoğlu, s. 228-230.

²¹ Ergin, s. 148.

²² Ayşe Nur Tütüncü, "Güvenlik Konseyi Kararlarının İç Hukukta İcrası", *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C:13, Eylül 2013, s. 21.

²³ Korkut Kanadoğlu, "Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun'un Mülkiyet Hakkı Açısından Değerlendirilmesi", *Uluslararası Antalya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S:4, Aralık 2014, ss.110-111; Tütüncü, s. 23-24.

²⁴ Yılmaz, s. 191-192.

²⁵ Ergin, s. 162.

listeden çıkma usullerinin belirsiz olduğu savunulmuştur²⁶. Ayrıca akıllı yaptırımların etkin olmadığı, baştaki insani kaygıları gidermediği de bazı yazarlarca ileri sürülmüştür²⁷.

Hatta bu çerçevede, üye devletlerin Şartın 25.maddesine göre Güvenlik Konseyi kararları ile bağlı oldukları ancak ulusal hukukta tanınan temel haklara müdahalenin bulunması durumunda, söz konusu bağımlılığın yalnızca “Şarta uygun kararlar” bakımından geçerli olduğu, “bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması hususuna aykırı hükümler içeren yaptırım kararlarının Şarta uygun olmadığı, dolayısıyla devletlerin bu karara uyma yükümlülüğünün bulunmadığı yönünde görüşler” dile getirilmiştir²⁸.

Tüm bu eleştirilerin ışığında BMGK, sistemde çeşitli değişiklikler yapmak durumunda kalmıştır. Bazı örnekler şunlardır:

- Kararların yerine getirilmesini izleyen bir “İzleme Grubu” (“*Monitoring Team*”) kurulmuştur²⁹.
- Listeden çıkarma usulü (“*De-listing Procedure*”) getirilmiştir³⁰.
- Listeye girme koşulları daha somutlaştırılmıştır³¹.
- Listeden çıkarma usulünde Komiteye destek verecek bir “Bağımsız Denetçi” (“*Ombudsperson*”) makamı kurulmuştur³².

Günümüzde yaptırım uygulanan kişi ve örgütlerin adları, “*Konsolide Liste*” olarak topluca yayınlanmaktadır³³. Yüzlerce kişi ve örgüt halen yer almaktadır³⁴.

²⁶ Kanadoğlu, s. 113.

²⁷ Gordon, s. 331-332.

²⁸ Karagözoğlu, s. 232-233.

²⁹ UN Security Council Resolution 1526 (2004) Art. 6.

³⁰ UN Security Council Resolution 1730 (2006).

³¹ UN Security Council Resolution 1822 (2008) Art. 2.

³² UN Security Council Resolution 1904 (2009) Art. 20 vd.

³³ Furkan Yıldız, *Terör Örgütlerinin Hukuken Tespiti ve Terörle Mücadelenin Hukuki Boyutları, Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2022, s. 75.*

Öte yandan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Dairesi, adı listede yer aldığı için seyahat hakkı kısıtlanan ve malvarlığı dondurulan başvurucunun İsviçre aleyhine açtığı *Nada* davasında söz konusu yaptırım sistemini değerlendirmiştir³⁵. İsviçre'nin yaptırımları uygulayarak başvurucunun haklarına müdahalede bulunduğunu belirten Mahkeme (par. 166), müdahalenin hukuka uygun olup olmadığını belirlemek için klasik üç aşamalı testine geçmiştir. Yeterli yasal temelin olduğunu söyleyip (par. 173), meşru amacın da varlığını kabul ettikten sonra (par. 174), ölçülülük aşamasına geçmiştir.

BMGK kararlarının, üye devlet İsviçre açısından bağlayıcılığını kabul eden Mahkeme, bu ülkenin söz konusu kararların yerine getirilmesinde "*kısıtlı da olsa gerçek bir serbestiye*" sahip olduğunu altını çizmiştir (par. 180). İlgili devletin, bağlayıcı BMGK kararlarının yerine getirilmesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinden kaynaklanan yükümlülüklerini "*uyumlaştırmak*" zorunda olduğunu ve bunun için de olası tüm önlemleri alması gerektiğine işaret eden Mahkeme (par. 196-197), somut olayda İsviçre'nin bu "*adil dengeyi*" kuramadığına ve Sözleşmenin 8.maddesini ihlal ettiğine karar vermiştir (par. 198-199)³⁷.

³⁴ Listenin uzunluğu 176 sayfadır bkz. <https://scsanctions.un.org/4bvoqen-all.html> (Erişim: 17.2.2025)

³⁵ AİHM, *Nada-İsviçre*, no:10593/08, 12 Eylül 2012, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22docname%22:%5B%22CASE%20OF%20NADA%20v.%20SWITZERLAND%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-113118%22%5D%7D> (Erişim:10.12.2024)

³⁶ AİHM, başvurucunun 2009 yılında listeden çıkartılmış olmasının, en az altı yıl boyunca yaptırımlara maruz kaldığı gerekçesiyle "mağdur" statüsünü etkilemediğine karar vermiş ve bu yöndeki İsviçre itirazını reddetmiştir (par. 126-130).

³⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz. Solène Guggisberg, "The Nada Case Before the ECtHR: A New Milestone In The European Debate On Security Council Targeted Sanctions And Human Rights Obligations", *Croatian Yearbook of European Law and Policy*, No:8, December 2012, ss. 411-435, <https://www.researchgate.net/publications/290771278> (Erişim:10.12.2024)

Mahkeme yine Büyük Daire olarak İsviçre'ye karşı verdiği bir başka kararda³⁸, BMGK kararı çerçevesinde malvarlığı dondurulan başvuruçuların İsviçre Federal Mahkemesi önündeki yargılama süreçlerini Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6.maddesinde korunan “*adil yargılanma hakkı*” bakımından değerlendirmiştir. Mahkeme, başvurunun önce 6.madde kapsamına girdiği kabul etmiştir (par. 101). Daha sonra başvurunun esasını ele almış ve yine uluslararası yükümlülükleri dikkate almakla birlikte İsviçre Federal Mahkemesinin, başvuruçuların “*keyfi biçimde*” (“*arbitrarily*”) yaptırım listesinde yer alıp almadığını denetlemesi gerektiğini, oysa yalnızca başvuruçuların isimlerinin listede yer alıp almadığını, ilgili malvarlıklarının da onlara ait olup olmadığını kontrol etmekle yetindiğini belirtmiştir (par. 150). İsviçre makamlarının bazı pratik önlemlere başvurduklarını ancak bunların yeterli olmadığını söyleyen Mahkeme, 6.maddenin 1.fıkrasının ihlal edildiğine karar vermiştir (par. 154-155).

Son olarak benzer bir liste uygulamasının 2001 yılından bu yana Avrupa Birliği bünyesinde de olduğu eklenmelidir. 27 Aralık 2001 yılında Avrupa Birliği Konseyi tarafından, BMGK 1373 sayılı kararının uygulanması için kabul edilen 2001/931 sayılı Ortak Tutum belgesinin 2.maddesine göre ekli listedeki kişi ve kurumlara yaptırım uygulanacağı belirtilmiştir. Daha sonra da konuya ilişkin çeşitli kararlar alınmış, liste sürekli güncellenmiştir³⁹. Bu bağlamda 26 Temmuz 2024 tarihinde kabul edilen 2024/2055 sayılı Uygulama Tüzüğü ekindeki listede 15 gerçek kişi ve 22 örgüt yer almaktadır⁴⁰.

³⁸ AİHM, *Al-Dulimi ve Montana Management Inc.-İsviçre*, no:5809/08, 21 Haziran 2016, [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22docname%22:\[%22al-dulimi%22\],%22documentcollectionid%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\],%22itemid%22:\[%22001-164515%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22docname%22:[%22al-dulimi%22],%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001-164515%22]}) (Erişim:19.12.2024)

³⁹ Ahmet Ulutaş, “AB Genel Mahkemesi’nin 14 Aralık 2022 Tarihli PKK Kararı’nın Uluslararası Hukuk ve AB Hukuku Perspektifinden Değerlendirilmesi” *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13(2), 2023, s.1421-1422.

⁴⁰ https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2024/2055/oj/eng (Erişim: 17.2.2025)

II. CEZA YARGILAMASINDA DELİLLER VE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN TESPİTİ

Klasik bir söylemle ceza yargılaması, suç işlendikten sonra failin belirlenerek adil biçimde yargılanmasını ve yasal çerçevedeki cezasının belirlenmesini içeren eylem ve işlemler bütünüdür⁴¹. Şüpheli/sanığın yargılama konusu suçu işleyip işlemediğini adil biçimde belirlemek için⁴² maddi gerçeğe ulaşılmaya çalışılır⁴³. Tarihsel süreçte önce suçluları cezalandırma amacıyla yola çıkan Ceza Yargılaması Hukuku, daha sonraları sanığın korunmasını da amaç edinmiş ve bu çerçevede hem bireysel hakları hem de toplum düzenini korumak adına maddi gerçeğe ulaşmayı temel amaç halinde getirmiştir⁴⁴.

Söz konusu amaç uyarınca yargılama sürecindeki “*olayın*” deliller aracılığıyla ispat edilmesi aranır⁴⁵. Bu çerçevede ancak suçluluk hiçbir şüphe kalmaksızın, bir başka deyişle “% 100” ispat edilebiliyorsa mahkûmiyet kararı verilebilir⁴⁶.

Dolayısıyla bir terör örgütünün varlığının ispatlanabilmesi için BMGK listelerinin nasıl bir işlevinin, etkisinin olduğunun ortaya konması gerekmektedir. Bu çerçevede öncelikle değinilen ilke ve kuralların sonucu olan durum açıklanacak (A), daha sonra da konuya ilişkin olarak Yargıtay kararları incelenecektir (B).

⁴¹ Feridun Yenisey / Ayşe Nuhuğlu, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 12. Baskı, Ankara, 2024, s. 87.

⁴² Andrew Ashworth / Mike Redmayne, *The Criminal Process*, 4th ed., Oxford, 2010, s. 23.

⁴³ Yusuf Başlar, “Ceza Muhakemesinde İspat”, *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y:12, S:2, 2022, s.1385. Aynı yönde bkz. AYM E.2020/35 K.2021/26 T.31.3.2021 RG.15.6.2021/31512

⁴⁴ Yenisey / Nuhuğlu, s. 87-89.

⁴⁵ Yenisey / Nuhuğlu, s. 544.

⁴⁶ Yenisey / Nuhuğlu, s. 543. İngiliz sisteminde “makul şüphenin ötesinde” (“*beyond reasonable doubt*”) bir ispat kuralı arandığından, sistem daha esnek bzd. Ashworth / Redmayne, s. 25. Oysa Türkiye’de Yargıtay, yüksek olasılıkla bile cezalandırmayı, çok haklı olarak, reddetmiştir bzd. Y. 6.CD., E.2020/207, K.2020/4968, T.15.12.2020 in BAŞLAR, s. 1394.

A. Kurallar Çerçevesinde Var Olan Durum

1. Genel Olarak Deliller ve İspat

Türk Ceza Yargılaması Hukukunda, çeşitli derecelerdeki suç şüphesi altında bulunan kişinin yargılanmasında, hem iddianame hazırlayıp ceza davası açılmasını sağlayan Cumhuriyet savcılığı hem de tüm ilgili yargı yerleri, deliller aracılığıyla maddi gerçeğe ulaşmaya çalışır. Gerçekliği araştırılan olayı ispata yarayan her türlü araç olarak tanımlanabilecek delille⁴⁷ ilişkin olarak Ceza Yargılaması Hukukunda “serbestlik ilkesi” bulunmaktadır. Nitekim Yargıtay Ceza Kurulu da açıkça “Yargılama konusu olayın açıklığa kavuşturulması ve maddi gerçeğin bulunabilmesi için ispat amacıyla kullanılan her araç delil olarak kabul edilir” diyerek bu ilkeyi vurgulamıştır⁴⁸.

Maddi gerçeğe ulaşmaya çalışan ceza yargıcı, bu nedenle sunulan delillerle bağlı değildir ve re’sen delil araştırabilir. Bunun sonucunda da delillerin değerini, “serbestçe” takdir eder⁴⁹. Elbette bir hukuk sisteminde keyfi bir takdir kullanımı söz konusu olamayacağından ulaşılan sonucun makul gerekçelerle açıklanması gerekir ki bu sisteme de “vicdani delil sistemi” adı verilmiştir⁵⁰. Bu bağlamda kişiden kişiye kaçınılmaz olarak değişebilecek ispat anlayışının yaratabileceği olası çelişki ve ikilemler de gerekçe zorunluluğu ile giderilmektedir⁵¹ (Anayasa m.141; Ceza Muhakemesi Kanunu m.34).

Mahkemenin/yargıcın yanında yeterli şüpheyeye dayanarak iddianame düzenleyen ve ceza davasının açılmasını sağlayan Cumhuriyet savcısının da maddi gerçeğin peşinde olması karşısında

⁴⁷ Aynı yönde bkz. Yenisey / Nuhoğlu, s. 540.

⁴⁸ YCGK, E.2013/4-792, K.2014/17, T.21.01.2014 in Doğan Gedik, “Ceza Muhakemesinde Hâkimin Delilleri Değerlendirme Serbestliği”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Durmuş Tezcan’a Armağan, C:21, Özel Sayı, 2019, s.946.

⁴⁹ Mahmut Koca, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Deliller”, *Ceza Hukuku Dergisi*, S:2, Aralık, 2006, ss.208-209; Başlar, s. 1389.

⁵⁰ Koca, s. 209.

⁵¹ Başlar, s. 1392.

Ceza Yargılaması Hukukunda teknik anlamda bir “*ispat külfetinden*” söz edilemez. Yukarıda da değinildiği üzere yargıcın, sunulan delillerle bağlı olmadığı, resen delil araştırabildiği bir sistemde olması gereken de budur⁵².

Son olarak delillerin özelliklerine de değinmek gerekmektedir. Öğretide genel olarak kabul edilen değerlendirmeye göre deliller; gerçekçi, mantık kurallarına uygun, ispatlanacak konuyla ilgili, hukuka uygun ve müşterek olmalıdır⁵³. Buna göre delil öncelikle dış dünyadaki gerçeğin bir parçası olmalı, “*beş duyumuzla öğrenilebilmelidir*”. Çalışmanın konusuyla ilgisi bakımından belgeler delil olarak kabul edilmektedir. İkincisi, akla, mantık kurallarına uygun olmalıdır. Bir başka deyişle bilimce kabul edilmesi aranır. Üçüncüsü, delil ispatlanması istenen konuyla ilgili olmalıdır. İlgisiz verilerin yargılamada yeri yoktur. Dördüncüsü, delil hukuka uygun olarak elde edilmiş olmalıdır. Çok derin ve eski bir tartışma olmakla birlikte, kısaca açıklanmak istenirse, bir delilin yalnızca yasadaki kurallara değil, ister yargılanan kişinin lehine ister aleyhine olsun, insan hakları dâhil olmak üzere hukuk kurallarına uygun biçimde elde edilmesi anlamına gelmektedir⁵⁴. Yapılan tüm reformlara karşın, BMGK listelerinin oluşumunun başta temel hak ve özgürlükler olmak üzere hukuka uygunluğu günümüzde de son derece tartışmalıdır. Son olarak da delillerin müşterek olması yani yargılamadaki tarafların da öğrenmesi gerekmektedir. Hiçbir delil iddia ya da savunma tarafından gizlenmemeli, yargılama da ortak bir eylem olarak yerine getirilmelidir. Bunun sonucunda da herkesçe bilinenler dışında tüm bilgiler ortaya konup tartışılmalı ve mahkeme/yargıç da bu çerçevede hüküm kurmalıdır.

⁵² Yenisey / Nuhoğlu, s. 546. Yazarlar, az sayıdaki ispat külfeti örneklerini saymaktadırlar. Koca, s. 210.

⁵³ Yenisey / Nuhoğlu, s. 547 vd.; Koca, s. 213-214.

⁵⁴ Konuya ilişkin ayrıntılı tartışmalar için bkz. Güçlü Akyürek, “Ceza Yargılamasında Hukuka Aykırı Delillerin Değerlendirilmesi Sorunu”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Temmuz-Ağustos 2012, ss. 61-82.

2. Terör Örgütünün Varlığı

Ceza yargılamasında deliller ve ispata ilişkin genel kuralları açıkladıktan sonra çalışmanın konusuyla bağlantılı olarak bir terör örgütünün varlığının hangi koşullarda kabul edildiğini, nasıl ispatlandığını ortaya koymak gerekmektedir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki Türkiye’de genel ceza yasası niteliğindeki 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun (TCK) yanında özel yasa durumundaki 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu (TMK) da bulunmaktadır. Terör suçları ve terör örgütüne ilişkin tanımlar bu iki yasa arası göndermelerle yapılmıştır. Yeri gelmişken bu sistemin, belirlilik ve dolayısıyla da yasallık ilkeleri bakımından sorun yarattığının altı çizilmelidir.

Türk Ceza Kanununun yasadışı örgütlerle ilgili genel madde niteliğindeki 220.maddesi, hazırlık hareketlerini de cezalandıran bir tehlike suçu düzenlemektedir⁵⁵. Maddedeki örgüt tanımı uyarınca Yargıtay’ın aradığı ölçütler; en az üç üyenin olması, soyut bir bileşmeyi geçen gevşek de olsa bir hiyerarşinin varlığı, suç işleme amacı çevresinde somut bir birleşme ve sürekliliktir⁵⁶. Ayrıca amaç suçları işlemeye de araç ve gereç bakımından elverişli olması gerekmektedir⁵⁷.

Aynı yasanın 314.maddesine göre maddenin bulunduğu kısmın dördüncü ve beşinci bölümlerindeki suçları işlemek amacıyla kurulan silahlı örgüt ayrı olarak cezalandırılmaktadır. Bu aşamada devreye giren 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ise 1.maddesinde “*terör*” kavramını tanımlanmakta, 3.maddesinde “*mutlak terör suçlarını*”, 4.maddesinde de “*nispi terör suçlarını*” yani ancak 1.maddede tanımlanan terör amacıyla işlenmesi durumunda terör suçu olarak kabul edilen suçlar sayılmaktadır. “*Terör örgütleri*” başlıklı 7.maddeye göre ise terör örgütü kuranlar, yönetenler ya da bu örgüte üye olanlar Türk Ceza

⁵⁵ Vesile Sonay Evik, “Suç İşleme Amacıyla Örgütlenme Suçu”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi: Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan*, C:19, S:2, İstanbul, 2013, s. 671-672.

⁵⁶ Evik, s. 678.

⁵⁷ Evik, s. 672. Bundan hareketle yazar, 220.maddede düzenlenen suçun “somut tehlike suçu” olduğunu belirtmektedir.

Kanununun 314.maddesine göre cezalandırılmaktadır. Bu iç içe geçmiş yapıya göre özel düzenleme olan “terör örgütünün” genel “suç örgütünden” farklı olarak aranan koşulları şunlardır⁵⁸:

- Terör örgütü, mutlaka cebir, şiddet kullanır, baskı, yıldırma, tehdit yöntemlerine başvurur (TMK m.1, m.7). Zaten “terör” sözcüğünün kökeni de buradan gelir,

- Terör örgütünün amacı herhangi bir suç işlemek değil TMK m.1’de belirtilen amaçlar için suç işlemektir. Bu da “Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak” amacıdır (TMK m.1, m.7),

- Mutlaka silahlı bir örgüttür (TMK m.7, TCK m.314),

- Maddelerin birbirine yaptığı göndermeler çerçevesinde araç ve gereç bakımından “elverişlilik” ölçütünün yanında örgütte en az üç kişinin de bulunması gerekmektedir (TMK m.7/1 → TCK m.314/4 → TCK m.220).

Dolayısıyla görevli yargı yerlerinin, yukarıda açıklanan delil ve ispat kuralları ışığında sayılan koşulların ve varsa terör örgütü kurma, yönetme ya da oraya üye olma gibi eylemlerin somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğine karar vermesi gerekmektedir.

Türkiye’de hiçbir idari makamın terör örgütünü hukuken tespit etme yetkisi bulunmamaktadır. Bununla birlikte ilginç bir örnek olarak; Birleşik Krallık’ta bakanın yasal olarak bir kuruluşu terör örgütü olarak belirleme yetkisi vardır (*UK Terrorism Act 2000*). Sonradan bu karar parlamento tarafından yasa haline getirilmekte, ilgililer de idari ve yargısal itiraz yollarına başvurabilmektedirler⁵⁹. Benzer bir yetki 2001

⁵⁸ Turinay, s. 80.

⁵⁹ Yıldız, s. 81.

yılında Amerika Birleşik Devletleri dışişleri bakanına verilmiştir (*Patriot Act*)⁶⁰.

B. Yargı Yerlerinin Uygulamaları

BMGK listeleri Türkiye’de çalışmanın konusuyla bağlantılı olarak ceza davalarında gündeme gelmiş ve yargı yerleri genellikle bir örgütün adının bu listede olmasını delil olarak kabul etmiş ve diğer delillerle birlikte destekleyerek hükme varmıştır.

2015 yılında Yargıtay 16.Ceza Dairesi, TCK m.314/2 kapsamında yapılan bir yargılamadaki örgütün BMGK listesinde yer almasının yanında, örgüt üyelerince Türkiye’de gerçekleştirilen kasten öldürme, kişiyi özgürlüğünden yoksun gibi suçları da örnek vererek “*Terörle Mücadele Kanunu kapsamında bir terör örgütü olduğu*” sonucuna varmış ve mahkûmiyet hükmünü onamıştır⁶¹.

2016 yılında yine aynı Daire, bu kez bir başka örgüte ilişkin olarak yapılan benzer bir yargılamada, deliller arasında BMGK listesini belirtmiş, bunun yanında örgütün Türkiye’ye “*yönelik*” eylemleri hakkındaki istihbarat bilgilerini de sıralamıştır: yardım için para toplama faaliyetleri, Türkiye sınırlarından kişileri yasadışı olarak geçirme, sosyal medyada propaganda eylemleri, sanıkların cep telefonlarındaki fotoğrafları vb. Sonuçta tebliğnamedeki bozma görüşüne katılmayan Daire, mahkûmiyet hükmünü onamıştır⁶².

16.Ceza Dairesinin 2018 yılında üçüncü bir örgütle ilgili olarak verdiği kararı ise çalışmanın konusu bakımından son derece dikkat çekici ve önemlidir. Daire kararında öncelikle yurtdışında faaliyet gösteren bir örgüt söz konusu olduğundan yargılama yetkisini tartışmıştır. TCK m.13’te düzenlenen “*koruma ve evrensellik ilkelerini*”⁶³, adını belirtmeden uygulayan Daire, yargılamadaki suçlar bakımından

⁶⁰ Yıldız, s. 82.

⁶¹ Y. 16. CD., E. 2015/3515, K. 2015/2323, T. 15.7.2015, www.lexpera.com (Erişim: 17.12.2024)

⁶² Y. 16. CD., E. 2016/4279, K. 2016/5237, T. 27.10.2016, www.lexpera.com (Erişim: 17.12.2024)

⁶³ İlkelere ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Nur Centel / Hamide Zafer / Özlem Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 12.Bası, İstanbul, 2023, s. 179 vd.

yargı yetkisinin bulunduğu sonucuna ulaşmıştır. İlgili suçların “mutlak terör suçu” olmasından hareketle, devamında terör, terör örgütü gibi kavramları açıkladıktan sonra bir terör örgütünün tespitinin ancak yargı yerleri tarafından yapılabileceğini ve bu karar verildikten sonra örgütün “hukuken varlık kazanacağını” haklı biçimde vurgulamıştır:

*“Yargılama safahatında, dava ya da soruşturmaya konu oluşumun nerede, ne zaman, kimler tarafından, ne amaçla kurulduğu, ülke genelinde amaca elverişli eylem ve faaliyetlerine ilişkin bilgiler ilgili Devlet kurumlarından dosyaya getirtilmek suretiyle dosyada mevcut olay ve deliller doğrultusunda yargılama makamlarınca belirlenmekte ve yargı kararının kesinleşmesi ile oluşumun suç, terör ya da silahlı terör örgütü niteliğinde bulunup bulunmadığı kesin olarak tespit edilmektedir. Bir oluşumun örgüt olarak kabulü için uygulanacak kriterler yukarıda açıklanmıştır. Bu oluşum çıkar amaçlı suç örgütü olabileceği gibi, terör örgütü ya da silahlı terör örgütü olarak da yapılmış olabilir. Örgütün niteliklerinin mahkemeye belirlenmesi bir tespit kararıdır. Önceden var olan ancak hakkında karar verilmediği için kamuoyu tarafından bilinmeyen örgütün hukuki varlık kazanması mahkemeler tarafından verilecek karara bağlı ise de, örgütün kurucusu, yöneticileri ya da üyeleri açısından, kuruluş tarihinden veya meşru amaçlarla kuruluş daha sonra suç örgütüne dönüştüğü andan itibaren ceza hukuku bakımından işledikleri fiile göre sorumlu olacaklardır”.*⁶⁴

Her ne kadar kararda BMGK listelerine ilişkin bir gönderme olmasa da yukarıdaki açık tespit ve kararın sonrasında, ilgili örgütün eylemleri üzerinden terör örgütü olduğu iddiasının delillendirilmesi, genel ilkeyi göstermektedir.

Diğer yandan 3.Ceza Dairesinin, yine yurtdışında bulunan dördüncü bir örgütle ilgili olarak 2021 ve 2023 yıllarında verdiği kararlarına da değinmek gerekmektedir. İlk kararda örgütün geçmişine ve faaliyetlerine ilişkin açıklama yapan Daire, örgütün BMGK listesinde yer aldığını belirtmiştir. Bunun yanında örgütün bir terör örgütü olduğu tespitini yaparken; artık ayrılmış olsa da örgütün kaynağını oluşturan ve terör örgütü olduğu mahkeme kararlarıyla tespit edilmiş olan bir başka

⁶⁴ Y.16. CD., E.2018/3775, K. 2018/5600, T.31.12.2018, www.yargitay.gov.tr (Erişim: 20.02.2025)

örgüte, kullandığı şiddet yöntemlerine ve yakalanan üyeleri ile silahlarına işaret etmiştir. Mahkûmiyet hükmü onanmıştır⁶⁵. 2023 yılında da aynı yaklaşım ve gerekçeler çerçevesinde mahkûmiyet hükmü onanmıştır⁶⁶.

III. DEĞERLENDİRME

Ceza Yargılamasında kural olarak her türlü verinin delil olabileceği bilinen bir gerçektir. Somut olayda birbiriyle çelişen delillerden birinin diğerine göre daha ikna edici olması olanaklı olmakla birlikte, teorik olarak diğerlerinden üstün olan bir delil yoktur. Yargı yerleri, gerekçesini sunmak koşuluyla, yasal karineler de dâhil olmak üzere hiçbir delille bağlı tutulamaz⁶⁷.

Bununla birlikte değerlendirme yapabilmek için delilin yukarıda değinilen özelliklere sahip olması gerekir. Çalışma konusunu oluşturan BMGK listelerini bu anlamda ele aldığımızda somut durumda bazı özelliklerin tartışmalı kaldığı görülmektedir. İspatlanacak konu olan bir terör örgütünün bulunup bulunmadığı ile ilgili olduğu ve davadaki taraflardan gizlenmediği yani “müşterek” olduğu kabul edilse de; bütün reformlara karşın listelerin oluşumundaki şeffaflık eksikliği ve siyasi amaçlar; gerçekçilik, hukuka uygunluk ve hatta mantık kurallarına uygunluk bakımından bazı belirsizliklerin oluşmasına neden olmaktadır. Nitekim Avrupa Birliği Adalet Divanı, Avrupa Birliği terör örgütleri listesine ilişkin olarak yapılan başvuru hakkında verdiği 25 Ocak 2019 tarihli kararında listeye konma nedeninin açıklanmasına ilişkin “yasal gerekçe bildirme” yükümlülüğünü vurgulamıştır⁶⁸.

AİHM'nin de hem “kısıtlı” da olsa bir değerlendirme alanının bulunduğuna, hem de listedeki isimlerin “keyfi olarak” konulup konulmadığını denetleme yükümlülüğüne ilişkin içtihadı dikkate alındığında, iç hukukta terör örgütüne ilişkin bir yargılama yapan ceza

⁶⁵ Y. 3. CD., E. 2021/9563, K. 2021/11642, T. 8.12.2021, www.lexpera.com (Erişim: 17.12.2024)

⁶⁶ Y. 3. CD., E. 2022/8656, K. 2023/2542, T. 2.5.2023, www.lexpera.com (Erişim: 17.12.2024)

⁶⁷ Gedik, ss. 950-951.

⁶⁸ Case C-46/19 P bkz. ULUTAŞ, s. 1433.

mahkemesinin, kişinin/örgütün listede yer almasının delil niteliğini öncelikle tartışması gerektiğini söylemek gerekmektedir.

İlgili tartışmalar saklı kalmakla birlikte, BMGK kararları üye devletler açısından bağlayıcı olsa da bu bağlayıcılığın, kararlara konu yaptırımlarla sınırlı olduğu açıktır. Örneğin 1373 sayılı kararda, kaynak sağlamak da dahil olmak üzere terör eylemlerinin iç hukukta suç halinde getirilmesi ve buna uygun cezalarla cezalandırılması yükümlülüğü vurgulanmakla birlikte (art. 1, 2), yalnızca listede bulunmaya dayanarak ceza mahkûmiyeti kurulması zorunluluğundan söz edilemez. Zaten böylesi bir düzenleme emir/talimat niteliği taşıyacağından, siyasi bağımsızlığa (BM Şartı m.2/1), yargı bağımsızlığına (Anayasa m.9 ve 138) ve adil yargılanma hakkına (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m.6/1) aykırı olacaktır.

Tüm bu tartışma ve değerlendirmelerin ışığında somut yargılamada delil olduğu kabul edilen listenin değerlendirilme aşamasına geçilecektir⁶⁹. Hiçbir delil diğerinden üstün olmadığından görevli mahkeme, terör örgütünün varlığını tartışırken bütün hepsini birlikte değerlendirmek durumundadır. Burada da yine listelerin siyasi yönü ön plana çıkmaktadır. Söz konusu listeler hazırlanırken, bir yargı yerinin yapabileceği hukuksal değerlendirmeden çok, devletlerin güvenlik kaygıları ve uluslararası siyaset dikkate alınmaktadır. Dolayısıyla bazı örgütler listede sürekli kalırken, bazıları girip çıkmakta, bazıları ise hiçbir zaman bu listelerde yer almamaktadır. Devletlerin de bu kapsamda farklı siyasi manevraları olabilmektedir.

O nedenle iç hukuktaki mahkeme, yargılamayı yaparken örgütün listede olmasını ya da olmamasını, teorik olarak somut olayda tek başına dikkate alamaz. Eğer terör örgütünün varlığı tespit edilecek ve mahkûmiyet hükmü kurulacaksa mutlaka somut başka delillerin varlığı olmak zorundadır. Nitekim aynı anlayışı yansıtacak biçimde, Avrupa Birliği Adalet Divanı 14 Aralık 2022 tarihindeki kararında, bir örgütün listeden çıkarılma yönündeki başvurusunu incelemiş ve

⁶⁹ Aynı yönde bkz. Koca, s. 221.

örgütün iddiaları ile eylemlerini de değerlendirerek başvuruyu reddetmiştir⁷⁰.

Yargıtay'ın kararlarında, örgütün listede bulunmasını diğer delillerle destekleyerek⁷¹ karar verdiği görülmekle birlikte listede yer almayı doğrudan kabul edip buna ilişkin hiçbir tartışmaya girmemiş olması yukarıda açıklanan çerçevede bir eksiklik olarak görülmelidir.

Sonuç olarak BMGK listelerinin uluslararası alanda üye devletleri de bağlayıcı biçimde önemli belgeler olduğu açıktır. Bununla birlikte iç hukuktaki ceza yargılamasında, öncelikle listenin, en azından AIHM içtihadınca konulan çerçevede, delil niteliği tartışılmalıdır. Geçerli bir delil olduğunun kabulünden sonra diğer delillerle birlikte, tipik bir ceza davasındaki gibi, sonuca gidilmelidir. Gerek temel ceza yargılamaları ışığında gerekse konunun siyasi ve devletlerarası boyutları dikkate alındığında, adı geçen listelerde yer almanın ya da almamanın, tek ya da mutlak delil olmadığı unutulmamalıdır. Söz konusu BMGK kararları, tüm tartışmalar saklı kalmakla birlikte, uluslararası hukukta bağlayıcıdır ve üye devletler özellikle idari işlemlerle buna uymaktadır. Bu bağlayıcılığın ceza yargılamasında tek başına ve doğrudan sonuç doğurması beklenemez.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Peer-Review: Externes Peer-Review-Verfahren.

Interessenkonflikt: Der/die Autorinnen unterliegt/unterliegen keinem Interessenkonflikt.

Finanzielle Unterstützung: Der/die Autorinnen erklärt/en, dass diese Studie keine finanzielle Unterstützung erhalten hat.

⁷⁰ Case T-182/21 bkz. ULUTAŞ, s. 1436 vd.

⁷¹ Diğer delillerle ilgili tartışmaya, çalışmanın konusu dışında kaldığından girilmemiştir.

EXTENDED SUMMARY

Terrorism is commonly understood as politically motivated violence. In this context, terrorist organizations employ violence to pursue their political objectives. While governments can promptly define terrorism within their domestic legal frameworks, achieving a universal definition in the international arena remains elusive.

International organizations, such as the United Nations (UN), strive to develop effective measures to combat terrorism. One such measure involves listing individuals and entities and imposing sanctions on them. This study examines the impact of these sanctions on criminal procedure in domestic law. It begins by briefly outlining the United Nations Security Council (UNSC) sanctions system and proceeds to evaluate the issue in light of criminal procedure principles.

Following World War II, the UN was established, with the Security Council (UNSC) serving as a key body responsible for maintaining international peace and security (Article 24). In this capacity, the UNSC adopts binding measures for member states after identifying a threat to peace, a breach of peace, or an act of aggression (Article 39 and related provisions). Initially, these measures, rooted in Article 41, targeted governments. However, concerns over the adverse effects of such actions on civilians led to the introduction of "smart sanctions" or "targeted sanctions" in the 1990s. These sanctions focus on specific individuals and entities rather than entire nations.

The UNSC's listing process has faced longstanding criticism for its lack of transparency, fair trial guarantees, and overall inefficiency, highlighting the need for reform. Today, the "United Nations Security Council Consolidated List" spans 176 pages, comprising hundreds of individuals and entities.

*The Grand Chamber of the European Court of Human Rights has rendered two notable judgments concerning the UNSC's listing procedures in cases involving Switzerland. In *Nada v. Switzerland* (No. 10593/08, 12 September 2012), the Court determined that Switzerland had some, albeit limited, discretion in implementing binding UNSC resolutions. Switzerland was found to have failed to balance these obligations with its duties under the*

European Convention on Human Rights (ECHR), leading to a violation of Article 8.

Similarly, in Al-Dulimi and Montana Management Inc. v. Switzerland (No. 5809/08, 21 June 2016), the Court asserted its jurisdiction under Article 6 of the ECHR to review cases involving frozen assets. The Court criticized the Swiss Federal Court for only verifying the inclusion of the applicants' names on UNSC sanctions lists without ensuring they were not arbitrarily listed. This failure to guarantee fair proceedings resulted in a violation of Article 6 § 1.

The second part of this study focuses on evidentiary rules and the determination of terrorist organizations in criminal cases under Turkish law. According to Turkish Criminal Procedure Law, any type of data can serve as evidence, provided it complies with legal standards and the court's personal conviction. Evidence must be realistic, logical, relevant to the facts, lawful, and common.

The Turkish Penal Code outlines the criteria for defining terrorist organizations. Article 220 addresses organized crime groups, while Article 314 specifically targets armed groups aiming to threaten state security. Additionally, the Law on the Fight Against Terrorism (No. 3713) describes such groups as those employing force, violence, intimidation, or threats. Ultimately, Turkish courts have the sole authority to determine whether an organization qualifies as a terrorist group based on available evidence.

In several cases, Turkish Court of appeal have accepted the UNSC sanctions lists as evidence, in conjunction with other materials. However, the evidentiary quality of these lists remains contentious due to their political nature and lack of transparency. As a result, some organizations remain perpetually listed, others are removed, and some are never listed at all.

Without prejudice to these discussions, although the resolutions of the UNSC are binding on member states, their scope is limited to the implementation of related sanctions, such as asset freezes. It is legally untenable to establish an obligation to determine, in a criminal case, whether an entity is a terrorist organization or to convict individuals solely based on a UNSC list. Consequently, a court must render its judgment by thoroughly examining all factual and material evidence. The binding nature of the UNSC lists alone cannot lead to a direct and conclusive outcome.

KISALTMALAR CETVELİ

AB	: Avrupa Birliği
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AYM	: Anayasa Mahkemesi
bkz.	: Bakınız
BM	Birleşmiş Milletler
BMGK	: Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi
C	: Cilt
CD.	: Ceza Dairesi
E.	: Esas numarası
K.	: Karar numarası
No	: Numara
RG.	: Resmî Gazete
s.	: Sayfa
S	: Sayı
T.	: Tarih
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TMK	: Terörle Mücadele Kanunu
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
Y.	: Yargıtay
Y.	: Yıl
YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu

KAYNAKÇA

- AKYÜREK Güçlü, "Ceza Yargılamasında Hukuka Aykırı Delillerin Değerlendirilmesi Sorunu", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Temmuz-Ağustos 2012, s. 61-82.
- AYHAN Halis, "Terör Kavramı, Güvenlik Konseyi ve Genel Kurul Özelinde Birleşmiş Milletler'in 2001 Sonrası Terör Yaklaşımı", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, Y:11, S:21, 2015, ss.117-146.
- BAŞLAR Yusuf, "Ceza Muhakemesinde İspat", *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y:12, S:2, 2022, ss.1383-1399.
- CENDEL Nur / ZAFER Hamide / ÇAKMUT Özlem, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 12.Bası, İstanbul, 2023.
- ERGİN Ayşe Dicle, *Terörizmin Finansmanının Önlenmesinde Malvarlıklarının Dondurulması*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2019.
- EVİK Vesile Sonay, "Suç İşleme Amacıyla Örgütlenme Suçu", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi: Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan*, C:19, S:2, İstanbul, 2013, s. 667-697.
- GEDİK Doğan, "Ceza Muhakemesinde Hâkimin Delilleri Değerlendirme Serbestliği", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş Tezcan'a Armağan*, C:21, Özel Sayı, 2019, ss.913-963.
- GORDON Joy, "Smart Sanctions Revisited", *Ethics & International Affairs Journal*, 25, no:3, 2011, s.315-355.
- GUGGISBERG Solène, "The Nada Case Before the ECtHR: A New Milestone in the European Debate on Security Council Targeted Sanctions and Human Rights Obligations", *Croatian Yearbook of European Law and Policy*, Issue: 8, 2012, ss.411-435.
- KANADOĞLU Korkut, "Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun'un Mülkiyet Hakkı Açısından Değerlendirilmesi", *Uluslararası Antalya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S:4, Aralık 2014, ss.109-122.

KARAGÖZOĞLU Cem, "Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Bireye Yönelik Ekonomik Yaptırım Kararları ve İnsan Hakları İlişkisi", *İstanbul University Public and Private Law Bulletin*, C.39, S:1, 2019, ss.217-273.

KOCA Mahmut, "Ceza Muhakemesi Hukukunda Deliller", *Ceza Hukuku Dergisi*, S:2, Aralık, 2006, ss.207-225.

TURİNAY Faruk, "Ceza Hukukunda Terör Örgütü Kavramı", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S:116, 2016, ss.39-84.

TÜTÜNCÜ Ayşe Nur, "Güvenlik Konseyi Kararlarının İç Hukukta İcrası", *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C:13, Eylül 2013, ss.17-26.

ULUTAŞ Ahmet, "AB Genel Mahkemesi'nin 14 Aralık 2022 Tarihli PKK Kararı'nın Uluslararası Hukuk ve AB Hukuku Perspektifinden Değerlendirilmesi" (2023) 13(2) *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13(2), 2023, ss.1415-1488.

YENİSEY Feridun / NUHOĞLU Ayşe, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 12. Baskı, Ankara, 2024.

YILDIZ Furkan, *Terör Örgütlerinin Hukuken Tespiti ve Terörle Mücadelenin Hukuki Boyutları*, Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2022.

YILMAZ Yeşim, "Terörizmin Finansmanı Suçu", *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C:17, S:3, 2020, ss.177-267.

